

Neuropsychologisch onderzoek in de vroege diagnostiek van dementie: Neuropsychologie Monitor 2023

Daphne ter Huurne^a, Marit Stolte^a, Vera van Stek-Smits^b, Janne Papma^c, Joke Spikman^d, Esther van den Berg^c, Frans Verhey^{a, e}, Marjolein de Vugt^{a, e}, Inez Ramakers^{a, e}, on behalf of the TAP-dementia consortium

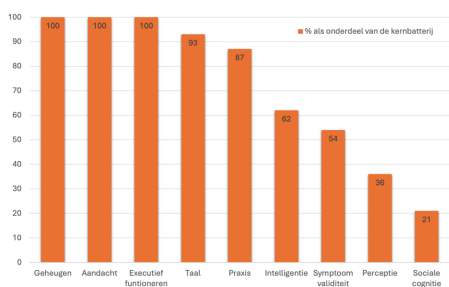
^a Alzheimer Center Limburg, School for Mental Health and Neuroscience, Maastricht University, Maastricht, the Netherlands, ^b Basalt Revalidation, HMC Westeinde, The Hague, ^c Department of Neurology and Alzheimer Center Erasmus MC, Erasmus MC University Medical Center, Rotterdam, the Netherlands, ^d Clinical Neuropsychology, dept. of Neurology, University Medical Hospital Groningen, University of Groningen, ^e Maastricht University Medical Center, dept. of Psychiatry and Psychology, Maastricht, the Netherlands

Inleiding en doel

Het neuropsychologisch onderzoek (NPO) is een belangrijke pijler in de hedendaagse multidisciplinaire diagnostiek van cognitieve stoornissen binnen de geheugenpoli setting. Met name in de vroege ziekte fase, voordat er sprake is van dementie, heeft het NPO een goede sensitiviteit en specificiteit (Jacova et al., 2007). Tevens kan het neuropsychologische profiel handvatten bieden voor het dagelijkse leven van patiënt en naasten, en een goede basis vormen voor begeleiding. Eerder is gebleken dat 95% van de Nederlandse geheugenpoli's structureel gebruik maakten van een NPO (Gruters et al., 2019). De werkwijzen tussen geheugenpoli's varieert en dit geldt ook voor de procedures en inhoud van het NPO. Het **doel** van deze studie is het in kaart brengen van de klinische routines rondom het NPO binnen de context van de Nederlandse geheugenpoli. Tevens **vergelijken** we de bevindingen met de resultaten van de eerdere Neuropsychologie Monitor uitgevoerd in 2016 (Ramakers et al., 2020).

Resultaten

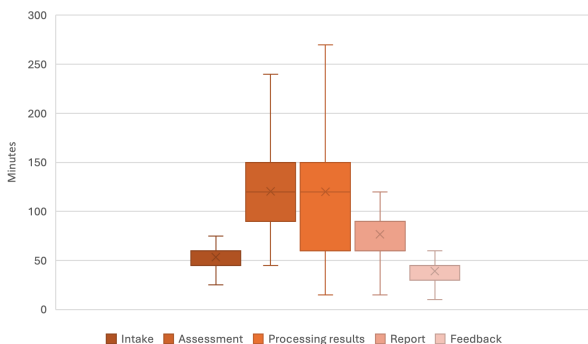
- De psychologische disciplines betrokken bij een neuropsychologisch onderzoek waren vooral de **klinisch neuropsycholoog (22%)** en **klinisch neuropsychologen in opleiding (22%)**, gezondheidszorg (**GZ- psycholoog (18%)**), **GZ-psychologen in opleiding (33%)**, **psychodiagnostisch medewerkers (63%)**, en **master (neuro)psychologen (48%)**.
- In alle geheugenpoli's werden cognitieve screeningsinstrumenten gebruikt.
- Gemiddeld werden er **17 [2-80]** NPO's per maand per instelling verricht.
- De totale omvang van een NPO bedroeg gemiddeld **6,5 uur**. In figuur 1 is de gemiddelde tijd per onderdeel van een NPO weergegeven. Opvallend is de grote spreiding per onderdeel.
- Een **standaard testbatterij** werd gebruikt in ca. 90% van de instellingen. De domeinen **geheugen, aandacht, en executief functioneren** waren in alle testbatterijen vertegenwoordigd (zie afbeelding 2):
  - Geheugen: **15-Woorden Leer Test (95%)** en de **Visuele Associatie Test (95%)**
  - Aandacht en executief functioneren: **Trail Making Task (85%)**, **digit span (89%)**, (delen van) de **Behavioural Assessment of the Dysexecutive Syndrome (BADS, 84%)**
- Minder vaak voorkomende domeinen** waren perceptie, sociale cognitie en symptoomvaliditeit.
- Bij de verdenking op een bepaalde onderliggende etiologie werden vaak specifieke tests ingezet. Er was veel variatie in welke test werd ingezet.
- Psycho-educatie, monitoren van het neuropsychologische beloop, en mantelzorg ondersteuning** waren de meest toegepaste post-diagnostische behandelopties.

Figuur 2: Cognitieve domeinen vertegenwoordigd in de kernbatterij

Methoden

Er is gebruik gemaakt van de NPO Monitor 2023. De NPO Monitor is een digitale vragenlijst, die verstuurd is aan 73 (neuro)psychologen verbonden aan Nederlandse geheugenpoliklinieken. De NPO Monitor is ontwikkeld door het Alzheimer Center Limburg/Universiteit Maastricht in samenwerking met collega's van Basalt Revalidatie, Alzheimer Center Erasmus MC, UMCg en het TAP-dementia consortium. De NPO Monitor 2023 bestond uit 56 vragen over verschillende thema's, zoals: de samenstelling van het psychologische team, procedures, gebruikte NPO tests, de omvang, normering, etc. De vragenlijst is verstuurd in juli 2023, en het peiljaar betrof 2022. De NPO Monitor werd door 69 van de 73 psychologen ingevuld (respons rate 95%).

Figuur 1: Gemiddelde duur per onderdeel van het neuropsychologisch onderzoek. De horizontale lijn representeert de mediaan. Het gemiddelde wordt weergegeven door het kruis. De verticale lijnen boven en beneden de boxplot representeren respectievelijk Q1 + 1,5 x interkwartiele range en Q3 - 1,5 x interkwartiele range.

Vergelijking met 2016

- In zowel 2016 als in 2023 maakten bijna alle instellingen gebruik van een cognitief screening instrument. In vergelijking met 2016 zien we een afname in het gebruik van de Mini Mental State Examination en de Cognitive Screening Test, en een **toename in het gebruik van de Montreal Cognitive Assessment**.
- Het gebruik van **gecomputeriseerde** tests blijft ongeveer gelijk (15% in 2016 versus 13% in 2023)
- Vragenlijsten voor het in kaart brengen van stemmingsklachten werden in 2016 en 2023 in meer dan 90% van de instellingen gebruikt. Er was veel variatie in welke vragenlijst gebruikt werd.

Conclusie

De uitkomsten van de NPO Monitor 2023 geven inzicht in de hedendaagse procedures van het NPO bij de vroege diagnostiek van cognitieve stoornissen op geheugenpoli's in Nederland. De aangetoonde diversiteit in procedures en inhoud van het NPO vragen om een verdere verheldering en harmonisatie binnen deze context.

Referenties

Gruters, A. A., Ramakers, I. H., Kessels, R. P., Bouwman, F. H., Olde Rikkert, M. G., Blom, M. M., ... & Verhey, F. R. (2019). Development of memory clinics in the Netherlands over the last 20 years. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 34(8), 1267-1274.

Jacova C, Kertesz A, Blair M, Fisk JD, Feldman HH. (2007). Neuropsychological testing and assessment for dementia. *Alzheimers Dement*, 3(4):299-317.

Ramakers, IHGB, Gruters, AAA, Stiekema, A, Schmand, B, Appels, B, in de Braek, D, Duits, A, Knipping, A, Kessels, RPC, de Vugt, ME. (2020). Neuropsychologisch onderzoek bij de diagnostiek van lichte cognitieve stoornissen (MC) en dementie: de weg naar een monodisciplinaire richtlijn. *Tijdschrift voor Neuropsychologie*, 15, 91-105.

